

TÜRKİYE VE İSVEÇ EĞİTİM AMAÇLARININ KARŞILAŞTIRILMASI

Doç. Dr. Adil TÜRKÖĞLU *

TÜRKİYE'DE EĞİTİMİN AMAÇLARI :

i) Demokratik Eğitim :

Cumhuriyetin ilanıyla modern, laik ve ulusal bir okul sistemi oluşturulmak istenmiştir. Amaç, ülkenin sosyal, ekonomik ve kültürel gerçeklerine uygun bir eğitim sistemi kurmaktır. Cumhuriyet idaresi, gelişen ve değişen sosyal ekonomik koşullara ve Atatürk devrimlerine uygun bir eğitim sistemi yaratmak için çaba göstermiştir. 1945'den sonra çok partili demokratik sistemi benimseyen Türkiye, ordu müdahalelerine rağmen demokratik sistemden vazgeçmeyeceğini ilan etmiştir.¹

Çok partili yaşamın ülkemizde güç işleme ve demokrasinin rayına oturmaması nedeniyle, okul içi ve dışı eğitim faaliyetlerinde serbest tartışma ve özgür düşünce, zaman zaman terkedilmektedir. Ama bu zamanlarda dahi hazırlanan reform projelerindeki özel ihtisas komisyonlarında belirli çevrelerin görüşlerine başvurulmaktadır. Normal demokrasi dönemlerinde toplanan şûralarda ve beş yıllık planın eğitim çalışmalarında yönetmeliklere uygun olarak öğretmen örgütleri, üniversiteler, sendikalar katılmaktadırlar.

Kaya'ya göre, demokrasinin güç işlemede uyumsuzluk ve siyasal çalkantıların temeli yanlış, yetersiz eğitim sistemidir. Okullarda hoşgörü tanımayan otoriter eğitim, öğrencileri serbest düşünmeye önem vermeyen, kendi düşündüğünün doğruluğuna mutlaka inanan, bilimsel yargıyı yadsıyan bireyler olarak yetiştirmektedir.²

(*) Eğitim Programları ve Öğretim Bölümü, Program Geliştirme Anabilim Dalı Öğretim Üyesi.

1960 devriminden sonra serbest tartışma ve özgür düşüncenin önce üniversitelere, sonra liselere girmesiyle politika okullara girmiştir. Ama toplumun istediği serbest düşünceli ve hoşgörülü vatandaşlar yetişmemiş, gençler düşünce ve kültür çatışmalarından kurtulamamışlardır. Plansız sanayileşme, hızlı kentleşmenin toplumda yarattığı karmaşık sorunlar, genç kuşakları da etkilemiştir. Genç kuşaklar sorunlarının çözümünü zor yaptırımlarda aramışlardır.³

1960 sonrası programlara demokratik eğitimi gerçekleştirecek herhangi yeni bir ders ya da çalışma ilave edilmemiştir. Ortaokullarda haftada bir saat olan yurttaşlık derslerinin programlarının geliştirileceği yerde ahlak ve din bilgisi dersleri programlarda yer almıştır. Ahlak dersi 1974 koalisyon hükümeti programı içinde yer aldığı için IX. Şûra'da tartışılmamıştı. Ahlak ve Din derslerinin amacı ahlaklı ve maneviyatlı gençler yetiştirmektir. 1970'den sonra ahlak ve maneviyat sorunu en çok tartışılan sorunlar arasındaydı.

Türkiye'de çoğunluk demokratik ve eşitçi bir eğitime inanmaktadır. Cumhuriyet devrinden günümüze değin eğitimde fırsat ve olanak eşitliğinin gerçekleşmesi için çalışılmıştır. Ama henüz ilköğretimde çağ nüfusunun % 91'i ancak okula devam edebilmektedir. Sosyo ekonomik ve coğrafi engeller kırsal bölgelerdeki çocukların okula devamlarını güçleştirmektedir. 13 Ekim 1972 gün ve 14335 sayılı Resmî Gazete'de yayınlanan «Milli Eğitim Reform Stratejisi»nde «Eğitim sisteminin yapısı toplumda sosyal sınıflar yaratacak nitelikte ve eğitimin demokratikleşmesi ilkeleri ile bağdaşamayacak bir uygulama içindedir» denilmektedir.

Hızlı nüfus artışı da demokratizasyonu engellemektedir. Ayrıca bölgesel eğitim olanaklarının farklılığı, yöneltme sisteminin olmaması demokratizasyonu engelleyen diğer nedenlerdir.

ii) Felsefe Yokluğu :

İsveç, eğitim sisteminin dayandığı felsefenin kesin ilkelerle ortaya çıkması ve kendi içindeki tutarlılığa karşın Varış, Türkiye'deki durumu şöyle açıklamaktadır :

«Milli Eğitimimizin jeopolitik durumumuzla, toplum yapımızla, tarihimizle, ekonomik şartlarımızla, gelişmiş hukuk nosyonumuzla, politik düzeni-

mizle, kültürel temellerimizle ilişkilerini bağıntılı olarak inceleyen ve ileri ulusların eğitimlerinin dayandığı felsefenin ana çizgilerini ortaya koyan çalışmalar yapılmamıştır. Sonuç olarak Milli eğitimimiz, sistematik bir teoriyi değil, şahıs ve zümre anlayışı yanında özellikle sosyal politik ve ekonomik baskıların etkilerini izlemiş, çalışmalar toplumumuza gelişme gücü ve kalkınmamıza hız ve güç kazandıran doyurucu bir ağırlık getirememiştir.»⁴

Milli Eğitimin temel amaç ve ilkeleri 14 Haziran 1973 tarihli Milli Eğitim Temel Kanunu'yla saptanmıştır. Amaçlar saptanırken Türk toplumunun ve bu toplumu oluşturan bireylerin gereksinim ve özelliklerinin ne olduğunu belirleyen çalışmalar yapılmamıştır. Eğitim amaçlarına kaynaklık edecek biiümsel olgu ve araştırmalara dayalı bir eğitim felsefesi yoktur. Eğitimin teorik temelleri geliştirilmemiştir. Bu nedenle şûralarda alınan kararlar ve reform çalışmaları kağıt üzerinde kalmakta, uygulamaya aksetmemektedir.

iii) Merkezleşme :

Cumhuriyet öncesinde, Osmanlı idaresinde hükümet ve bürokrasi doğrudan padişaha bağlı olarak örgütlenmişti. Padişah tek otoriteydi. Bürokrasi, toplumdaki tüm gruplardan bağımsız olduğu için yetkileri tartışılmazdı.⁵ Cumhuriyet sonrası, yeni Türk Devleti'nin Milli Eğitim Bakanlığı tarafından kontrol edilen bir ulusal eğitim sistemine sahip olması esası kabul edilmiştir. Bu nedenle 1933 yılında kabul edilen 2287 sayılı Kanuna göre programlar hakkında karar verme sorumluluğu merkez örgütüne verilmiştir. Böylece programların amaçları merkez örgütünde belli bir kurul tarafından hazırlanılarak öğretmenlerin eline verilmiştir. Öğrenciye en yakın öğretmen, karar verme sürecinde öğrenciye en uzak yerde bulunmuştur.⁶

Değişmeye Karşı Direnç ve Taklitçilik :

Cumhuriyet devri öncesi Fransız Eğitim Sistemini örnek alan eğitim sistemimiz ve programlar 1980 yılına değin değiştirilememiştir.⁷ 1932 yılında Amerikan eğitim anlayışından etkilenerek bazı çalışmalar yapılmıştır. 1936 yılında ise Alman kitapları ve sistemi

örnek alınarak programlar bu esasa göre hazırlanmıştı. Aralıklarla toplanan milli eğitim şûralarında ve özel komisyon raporlarında değişiklik için sürekli öneriler getirilmişse de uygulanamamıştır.

«Toplumsal yönden», «kişisel yönden», «insan münasebetleri yönünden», «ekonomik hayat yönünden» dört grupta toplanan milli eğitim amaçları önce 1948 ilkokul, sonra 1952 Öğretmen Okulları Programlarında yer almıştır. Bu amaçlarla 1938 yılında Amerika'da saptanan amaçlar arasında çok yakın benzerlik vardır.»⁸

Uzun süre eğitim sisteminde sayısal gelişmeler üzerinde durulmuştur. Cumhuriyet hükümetleri bu alanlarda küçümsenmeyecek gelişmelere ulaşmışlardır. Okul ve öğrenci sayısı artmış, yüksek öğretim kurumları ülkenin farklı bölgelerine yayılmışlardır. Eğitim sisteminin niteliğinin Türkiye'nin geri kalmışlığında önemli bir etken olarak kabul edilmesi 1970'den sonra olmuştur. İlk, orta, yüksek, öğretmen yetiştirme programlarının «tümünde reform yapılması, 1971 Erim Hükümeti programında yer almıştı.⁹ 1973 yılında güzel fikirlerle dolu Milli Eğitim Temel Kanunu yayımlanmıştı. 1974 yılında zamanın iktidarı hükümet programında ayrı konular üzerinde duruyor ve belli başlı eğitim sorunlarının çözümü için öneriler getiriyordu. Ama eğitimin teorik temellerinin geliştirilmeyişi ve amaçların kristalize olmaması nedeniyle çalışmalar bir türlü uygulanamıyordu.

Bir araştırmaya göre milli eğitime yön vermekle sorumlu kuruluşlar, amaçlar ve öğrencilere kazandırılacak davranışlardan çok, içerik üzerinde durmuşlardır. İçerik de değişen koşullara göre gelişmemiş, ders ilave ve çıkarmaları dışında temel bir değişiklik yapılmamıştır.¹⁰ Tüm öğrencilerin aynı yetenekte olduğu kabul edilerek farklı derslere yer verilmemiştir. Yöneltilme ve gözlem devresinin olmaması nedeniyle öğrenciler ilgi, yetenek ve toplum gereksinimlerine göre değil rastgele ve geçici başarılarla yönlendirilmişlerdir. 1950 yılından sonra başlayan yöneltilme çalışmaları uygulamaya geçememiştir. IX. Milli Eğitim Şûrasında getirilen yeniliklerin özünü «yöneltilme» oluşturmasına karşın lise 1. sınıf yöneltilme sınıfı olmamış, alınan kararlar kağıt üzerinde kalmıştır.

Eğitim sistemi gelişmeye de kapalı değildir. Yüksek öğretimde farklı üniversiteler, akademiler, mesleki ve teknik eğitimde çe-

şitli okullar ayrı amaçlarla kuruldu ve belli ölçülerde gereksinimleri karşıladılar. Eğitim sistemindeki farklı amaçlar sorunları geçici olarak çözümler görünmesine karşın zamanla içinden çıkılmaz durumlara sürüklediler.

iv) Eğitim ve Kalkınma :

Hükümet programları ve 1960 sonrası kalkınma planları, ülkenin ekonomik ve sosyal amaçlarını saptamıştır. Kalkınmada eğitimin önemi kabul edilmiştir.¹¹ Karma ekonomik sistemi benimseyen Türkiye'de sanayileşme, tarımın modernleşmesi, kentleşme, işsizlik ve istihdam; çözümlenmesi gereken temel sorunlardır. Eğitim sistemi bu sorunları çözüme yetersiz kalmakta, «eğitim reform» en çok tartışılan konulardan biri olmaktadır.

Eğitim sistemi üretici insan değil tüketici insan yetiştirmektedir. Toplum ve iş yaşantısının gereksinimlerine uymayan programlar uygulanmaktadır.¹² Genel eğitim sistemi kuramsal ve verimlilik ilkelerine terstir. Genel eğitimi bitirenler, üretimin hiç bir alanında çalışacak yetenekte değildirler. Üretime dönük ve işlevsel eğitime ağırlık verilmemekte, mesleki ve teknik eğitimle sanayi arasındaki kopukluk sürüp gitmektedir.

Türkiye'de bir taraftan bilimsel ilkelere ve modern yöntemlere göre tarım yapılırken, hala geleneksel yöntemlerin geçerli olduğu bölgeler bulunmaktadır. Tüm hükümet programları ve kalkınma planları tarımda modernleşmeyi kabul ettiği halde istenilen neticeler alınmamıştır. Tarım okulları kendilerine dönük öğretim kurumları olarak kalmış, çevrelerine gereken değişimleri getirememişlerdir.¹³ Kırsal alandaki okullarda tarımla ilgili olarak yapılan göstermelik çalışmalar yetersizdir.

1950'lerden sonra Türkiye'de kırsal alandan kente akım sonucu hızla kentleşme başlamıştır. Bu nedenle büyük kentlerin çevrelerini saran gecekondualarda yaşayanların eğitim ve kente intibak sorunları önem kazanmıştır. 1980 yıllarına değin bu alanda hiç bir önlem alınmamıştır.

Hızlı nüfus artışı ve planlama ilkelerine aykırı olarak okullardan mezun olanların çok olması işsizlik sorununu yaratmıştır. Sağlık alanında yeterli eleman bulunamazken, ekonomi alanında her yıl binlerce kişi yetiştirilmektedir.

İSVEÇ'TE EĞİTİMİN AMAÇLARI :

i) Demokratik Eğitim :

İsveç eğitim politikası demokrasiyi niteleyen değerler sistemi üzerine kurulmuştur. Toplumun her düzeyinde demokratik ilkeler uygulanır. İsveç demokrasisi gizliliği kabul etmez. Hazırlanan yasa tasarıları, teknolojik gelişme ve araştırma birimlerince sürekli olarak kamu oyuna sunulur. Yasalar, bütçe ve vergiler sürekli araştırmalar sonunda hazırlanır. Milli Eğitim Bakanlığı karar almaz. Parlatentonun aldığı kararları uygular. Kararların alınmasında bağımsız kuruluşların ve örgütlerin istekleri kesinlikle gözönünde tutulur. Özel bir komisyon kurularak konu üzerinde beyaz bir kitap hazırlanır.¹⁴

Eğitimde reform tasarıları parlatentoya sunulmadan önce kamu oyunun görüşü alınır. Yalnızca uzman memurlar değil, üniversiteler, sendikalar, bilim adamları, sanayi kuruluşları ve mesleki gruplar tasarıların hazırlanmasında etkilidirler.¹⁵

Ortak anlayışa göre okul demokrasiyi kuvvetlendirmek ve korumak zorundadır. İsveç Millî Eğitim Bakanına göre okul, milliyet, ırk, cinsiyet, dil bakımından ayrı insanlar arasında hoşgörü ve işbirliğine dayanan demokratik ilke ve özellikleri geliştirmelidir. Bu nedenle eğitimin tüm kademelerinde,

a) Öğrenciler arasında hoşgörü ve işbirliğini güçlendirmek için tartışma grupları ile çalışmalarını öngörmek,

b) Kazanılmış bilgiler üstünde direnmemek, bağımsız düşünce ve eleştiriye özendirmek amaç olarak benimsenmiştir.¹⁶

Zorunlu eğitimin ilk sınıfından başlayarak öğrencilere eleştirci bir tutum, bağımsız ve özgür bir düşünce kazandırılması sisteme egemendir. Aynı zamanda toplumsal ve demokratik bir yaşam alışkanlığı (çıraklık) İsveç eğitim felsefesinin temelidir.

Kendi kendine disiplin, öğrencileri yarının vatandaşı yapmak isteyen eğitim felsefesinin okullardaki yansımasıdır. Tüm resmî genelgeler bu görüş doğrultusundadır.

İsveç eğitiminde tabu yoktur. Ama öğretmenlerin öğrencilere ideoloji aşılamaı da yasaktır. Seçimlerde öğretmenler ve öğren-

ci birlikleri örgütlenmelerine girerler. Öğrenciler değişik düşünceleri benimseyebilirler.¹⁷

Demokrasi alıştırmalarının temel amacı, katılmadır. Öğrencinin günlük çalışmalarında ve öğretim yöntemlerinde, grup çalışmaları ve öğretmenlerin baskıcı olmayan rolü bu ilkeyi güçlendirmektedir. İsveçliler okulda demokrasiyi yaşamış deneyimleri benimseyerek öğrenirler.

Öğrenci birliklerinin etkinliği artmaktadır. Ulusal komitelerde yüksek öğrenim temsilcileri, öğrenci ,veli temsilcileri ve öğretmen temsilcileriyle birlikte toplantılara katılırlar. Öğrenci birlikleri okulla ilgili sorunlarda önemli rol oynamakta, tartışmalara katılarak kararlarda etkili olmaktadır.

Okul kuruluna düzenli olarak seçilen iki öğrenci temsilcisi, öğretmen, veli temsilcileri okulun disiplin yönetmeliğinin uygulanmasında ve okuldaki koşulların iyileştirilmesinde işbirliği yaparlar.

Gerçek katılma düzeyi, bir okuldaki ötekine değişir. 1969'a değin öğrenciler içerik tartışmasına katılmazlardı. M. Palme «Gençlerin okul yaşamına gerçek katkısı bir kurumdaki, bir işletmedekiyle benzer olmalıdır. Politik amacımız budur.»¹⁸ diyordu.

ii) Herkese Eşit Eğitim :

İsveç'te yetişkin çocuk her dört kişiden biri eğitim görmektedir. Ancak İsveç'lilerin aşmak için büyük savaşım verdikleri iki ana engel vardır. Bunlardan biri ekonomik eşitsizlik, ötekisi ise sosyo-kültürel dengesizliktir. Her iki engel de tüm alanlarda görülebilmektedir.

Resmi genelgede, «Herkese, eşit eğitim, adaletli bir ortam içinde gelişme ve uyum, özgür seçim olanaklarının verilmesi» gerektiği belirtilmektedir.¹⁹

Okul çağına gelen tüm İsveç'lilerin resmi eğitim hakkıdır. Gelirleri, ırkları, cinsiyetleri ne olursa olsun tüm bireyler eşit olarak aynı haklardan yararlanırlar. Okul sistemi, değişik öğrenci gruplarının değişik olan gereksinimlerine yanıt vermek zorundadır. Hiçbir dal ötekenden daha değerli değildir. Herkese yetenek ve ilgilerine uygun mesleki eğitim verilmesi amaçtır. Bu nedenle genel öğ-

retime ağırlık verilerek, uzmanlaşma geciktirilmiş ve özgür seçim sistemi getirilmiştir.

Eğitimden tüm İsveç'lilerin eşit olarak yararlanmaları istenir. Sürekli reforma uğrayan eğitim sisteminden tüm yurttaşlar yararlanmaktadır. Programlar öğrencilerin ilgi ve isteklerine göre geliştirilmektedir. İsveç'lilere göre «okul toplumun aynasıdır.»²⁰

Eşitlik okulda başlar. Hiçbir çocukta ortaöğretim düzeyinden daha az eğitim görme düşüncesi yoktur. İsveç'in mutluluğu üzerine kurulan bilimsel kültür aristokratiktir. Oysa hükümet ve yurttaşların çoğunluğu her yerde eşitliği egemen kılmak istemektedirler. Uzun zaman bu iki eğilim dengelenebilmiştir. Bu uyum eğitim sorunlarının çözümüne ve ekonomik reçetelerin iyi sonuç vermesine de neden olmuştur. Bu bir İsveç mucizesidir. Ancak bu durum zaman, zaman tehlikeye düşmektedir. Çünkü eşitlik isteklerinin yoğunlaşması sonucu, bilim yapanlarla yararlananlar arasında sorun çıkmaktadır.²¹

İsveç'de eğitim eşitliğini engelleyen coğrafi engellerin ortadan kaldırılması için toplama (ramassage) ve yatılı okul sistemleri geliştirilmiştir. Eğitimcilere göre herkesin eğitim hakkının olduğunu duyurmak yeterli değildir. İsveç'de kırsal bölgelerle, kentsel bölgeler arasında ayırım vardır. Kuzeyin ıssız bölgelerinde bitmez kış aylarının bulunduğu yerleşme birimlerinde oturanlar sanki İsveç'den soyutlanmış gibidirlir. Bu eşitsizlikleri en aza indirmek için tüm önlemler titizlikle alınmaktadır.

iii) Eğitimin Ekonomik Gelişmeye Katkısı :

İsveç'de izlenen eğitim politikası genel ekonomik gelişmeye katkıda bulunmalıdır. Bu amaç demokratik ülkülere ve herkesin eğitim hakkına saygı duyularak uygulanır. Örneğin, yeterli sayı ve nitelikte insan gücü yetiştirilmelidir. Ancak eğitim isteği insan gücü gereksinimlerine ve öteki sınırlılıklara bağlı olarak kısıtlanmaz.

Eğitimin değişik dalları arasında eğitim isteklerinin ayrılması, insan gücü gereksinimlerine belirli ölçüde etki etmektedir. Ortaöğretimin herhangi bir bölümüne ya da bir fakülteye girmek isteyen öğrenci, maddi olabiririliği ile bireysel olanakları izin veriyorsa kabul edilir.

İsveç otoriteleri üstün nitelikteki insan gücü gereksinimlerinin değişebilirliğine ve sınırlı meslek alanlarına göre gelecek gereksinimlere uygun olarak bazı önlemlerden yararlanırlar. Eğitim politikası toplumsal isteklere dayanır. Eğitim eşitliğinde olduğu gibi aile ve öğrencilerin istekleri ekonomik gelişmelere uygun olarak her zaman gözönüne alınır. Sistemin gelişmesi İsveç'in zengin ekonomik kaynaklarına karşılık küçük bir ülke olmasından ileri gelmektedir. Bazı alanlarda eğitim düzeyini yüksek tutmak ülkenin ekonomik yapısıyla doğrudan ilgilidir. Eğitim, bir çeşit yatırım, var olan yaşam düzeyinin bir ögesi ya da tüketimin bir görünüşüdür.²²

iv) Esneklik :

Eğitim sistemi, çalışma yaşamının gereksinimlerine, öğrencilerin yetenekleriyle, isteklerine ve değişik verilere uygun olarak esneklik göstermektedir. Bu esneklik öğrencilerin, sisteme, dinamik ekonominin gereklerine ve toplum üyelerinin değişen eğitim istekleriyle biçimlenen yapıya uyum göstermelerine olanak verir. Ayrıca esneklik öğrencilerin ortaöğretimde sonuçsuz bir seçimden kaçınmalarını ve dal değiştirmelerini de kolaylaştırır.

1965 yılında Ulusal Eğitim Komisyonu yöneticisi durumu şöyle açıklamaktadır :²³

«Hızla değişen bir toplum statiklikten kurtulmak için değişik bir eğitim sistemi yaratmak zorundadır. Bireylerin çoğunluğu yaşamlarında bir ya da iki kez çalışma biçimlerini ya da mesleklerini değiştirmeye hazırlanmalıdırlar. Öğretilen disiplinler ve yararlanılan araçlar gelişerek değişmektedir. Tüm bu gelişmeler nedeniyle programlar da değişecektir. Önemli olan gelecekle ilgili niçin ve nasıl sorularına yanıt vermektir. Bu koşullarda ortaöğretimin ilk sınıflarında uzmanlaşmaya gitmek yerine uzun süreli ilgilere yanıt aranmalıdır.»

v) Sürekli Yenilenme :

İsveç'te 1970'lerden sonra eğitimde reform çalışmaları süreklilik kazanmıştır. İsveç eğitimcilerine göre, eğitim programlarının

geliştirilmesi ile ilgili reformların amacı sürekli olarak kendini yenilemedir. Bu anlayışa göre yenileme çalışmalarına tüm kuruluşlar katılmalıdır.²⁴

Reform gereksinmesi doğduğunda Kraliyet Kurullarına başvurularak yapılacak değişikliklerle ilgili onay alınır. Tasarlanan reformun başarılı olabilmesi için sistemin tüm parçaları arasında ilişkiler kurulur. Ancak reformlarda temel olan, eğitim programlarının yenileştirilmesidir.²⁵

Eğitimcilere göre sürekli reform iki nedenle önemlidir :

a) Toplum ve bilgiler o denli sürekli değişmektedir ki tüm sistem zamanla geçerliğini yitirmektedir.

b) Eğitim sisteminin tutarlı olabilmesi için yenileştirme zorunludur. Toplumun öteki kurumlarında olduğu gibi madde ve insan kaynaklarından daha iyi yararlanma yenileşmeyi gerektirir.²⁶

Eğitim politikasında ve programlarda yenileşme çalışmaları için bilimsellik temeldir. Bilimsel yöntem ve eleştirici düşünce tüm alanlarda geçerlidir. Çünkü, İsveç'te tahminciliğe değil bilime saygı duyulur. İsveçliler ülkelerinin geleceğinin ve mutluluklarının bilime bağlı olduğuna inanırlar. Bundan dolayı toplumbilim uzmanları, politik kişiler ve plancılar arasında diyalog kolaylıkla sağlanır. Bu eğitim sistemindeki sürekli reformun nedenlerinden biridir. Yapılan araştırmalar ve alınan sonuçlar önyargıların yok edilmesine olanak verir.²⁷

İsveç'te bir reform için geleneksel aşamalar şunlardır :²⁸

- . Araştırma dönemi
- . Belirli bölgelerde deneme
- . Komisyon çalışmaları
- . Kamuoyu tartışması
- . Parlamento tartışması ve kararı

Reformların uygulamalı biçimde gerçekleştirilebilmesi için değişik bilimsel etkinliklerde bulunulur. Anketler düzenlenir, temel ve uygulamalı araştırmalar yapılır, veriler denetlenir, sonuçlar belirlenerek nitel ve nicel yönden değerlendirilir. Ayrıca yabancı ül-

keilerde yapılan araştırmalardan da yararlanır. Uygulama ve araştırma sonuçları birbirine bağlanarak gereksiz yenilemelerden kaçınılır.²⁹

İsveç'de yenilikler normal okullardan başlayarak yavaş yavaş yaygınlaştırılır. Bu İsveç'de yararlı türde bir reformun özelliğidir. O.C.D.E. Sekreteri KRİSTENSEN, İsveç ve eğitim reformları ile ilgili olarak «Sürekli reform çalışmalarıyla, halkına her zaman yüksek bir eğitim düzeyi veren, değişiklik ve yenileşme süreçlerinde geniş katkı sağlayan, bilimsel gelişmeleri en iyi değerlendiren bir ülkedir»³⁰ demiştir.

Yabancı uzmanlara göre reformların başarısı, coğrafi büyüklüğe uygun olarak ülkenin nüfusunun dengeli, az görülen bir politik sağlamlığa sahip olmasına ve kararları alırken halkıyla sürekli ilişkide bulunmasına bağlıdır.

Fransız bir politikacı Palme'ye şu soruyu yöneltir :

«Eğitim reformları ile daha iyi eğitilmiş ve devrimler yaratan bir işçi sınıfı oluşturulabilir mi?»

Palme şu yanıtı verir : «Sanırım, siyasal ve eğitim felsefemizin gerçek amacı, bugünkü durumdan daha değişik ve daha ileri bir toplum yaratmaktır.»³¹

Kabul etmek gerekir ki yenilikte cesaretli olmak ve siyasal gelişmeleri göze almak koşuluyla eğitim toplumsal gelişmenin canlı bir ögesini oluşturur. Bu nedenle doğal koşullarının, nüfusunun ve coğrafi durumunun toplumsal ve ekonomik gelişmeleri yarattığı İsveç'de eğitim gelişmeleri mucize değildir. Değişikliği ve gelişmeyi yadsımamak sürekli reformu kabul etmek İsveç eğitim felsefesinin temelini oluşturur.

K A Y N A K L A R

1. Milliyet. 5 Nisan 1981.
2. Kaya, Yahya Kemal. İnsan Yetiştirme Düzenimiz. Nüve Matbaası. Ankara 1974.
3. Köknel, Özcan, Cumhuriyet Gençliği ve Sorunları. Bahar Matbaası, İstanbul 1979. s. 212.
4. Varış, Fatma. Eğitimde Program Geliştirme «Teori ve Teknikler» Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları, 1976, s. 158.

5. Kongar, Emre. Türkiye'nin Toplumsal Yapısı, Bilgi Yayınevi, 1980. s. 63.
6. Doğan, Hıfzı. Öğrenci, Öğretmen ve Program Yönünden Türk Ortaöğretim Sisteminin Değerlendirilmesi. Milli Eğitim Basımevi, İstanbul, 1972. s. 114.
7. Türkoğlu, Adil. Fransa ve Türkiye'de Lise Programlarının Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara, 1977.
8. Doğan. s. 91.
9. Erim Kabinesi Programı Ankara, Mart 1971, s. 8.
10. Doğan, s. 96.
11. Devlet Kalkınma Planları, 1, 2, 3, 4, 5.
12. Kaya. s. 342.
13. Milli Eğitim Reformu, Strateji ve Koordinasyon Komisyonu. Eğitim Reformunda Strateji ve Yöntem. Ankara, Haziran, 1971, s. 3.
14. Seghers, A. La bon Usage de la Science. La Suède en Question. Paris. 1974, s. 20.
15. A.g.e. s. 22.
16. La Politique et La Planification de l'enseignement Suède. O.C.D.E. Paris, 1972, s. 46.
17. Richard, Serge. École Nouvelle Société Nouvelle. Paris 1971, s. 140.
18. A.g.e. s. 141.
19. La Politique et La Planification. s. 28.
20. Seghers, L. L'Éducation en Suède, Stockholm 1977, s. 37.
21. A.g.e. s. 39.
22. La Politique et la Planification. s. 27.
23. Examens des Politiques Nationales d'Éducation en Suède, UNESCO. Paris. 1969. s. 18.
24. Innovation Dans Le Système Educatif Suède. Rapport Technique. O.C.D.E. Paris. 1971, s. 27.
25. A.g.e. s. 28.
26. A.g.e. s. 29.
27. Seghers, A. s. 17.
28. Serge. s. 44.
29. Examens des Politiques Nationales, s. 32.
30. Serge. s. 182.
31. A.g.e. s. 185.